

Vergaderjaar 2012–2013

32 623

Actuele situatie in Noord-Afrika en het Midden-Oosten

Nr. 106

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 augustus 2013

Graag bied ik u hierbij de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 27 augustus 2013 inzake Syrië, mede onder verwijzing naar de brief van 23 augustus jl. met Kamerstuk 32 623, nr. 103.

Stand van zaken VN-inspectie

Zoals bekend, is een VN-onderzoeksteam van ca. 15 personen, onder leiding van Dr. Ake Sellström (Zweden), op 18 augustus jl. in Damascus gearriveerd om onderzoek te doen naar het vermeend gebruik, eerder dit jaar, van chemische wapens in Khan al-Assal en op twee andere locaties. Het team bestaat hoofdzakelijk uit experts van de OPCW en de WHO en opereert op instructies van de SGVN. De resultaten van het onderzoek worden bekend gesteld aan de SGVN, die ze op zijn beurt met de VN-lidstaten kan delen. Het mandaat van het VN-onderzoeksteam, dat zich niet uitstrekt tot de schuldvraag, is twee weken geldig en loopt op 31 augustus af; een verlenging is mogelijk.

Diverse landen, waaronder Nederland, hebben formeel bij de SGVN bepleit ook de berichten over inzet van chemische wapens in Damascus op 21 augustus door het in Syrië aanwezige VN-onderzoeksteam te laten onderzoeken. Deze formele oproep van lidstaten heeft ertoe geleid dat de SGVN de Syrische autoriteiten heeft verzocht dat onderzoek mogelijk te maken. De Syrische autoriteiten hebben hieraan, na veel internationale druk, op 25 augustus gehoor gegeven.

Het bezoek aan Damascus verloopt niet zonder risico's. Toen het VN-onderzoeksteam op 26 augustus op weg was naar het vermeende inzetgebied (Eastern Ghouta), is het gericht door sluipschutters beschoten. De missie is daarop teruggekeerd naar haar uitvalsbasis, maar heeft desondanks kans gezien enkele slachtoffers op locatie te onder-

zoeken en monsters te nemen. Het team is 27 augustus om veiligheidsredenen aanvankelijk in het hotel gebleven maar heeft later op de dag kans gezien het inzetgebied te bereiken. Of de verkregen informatie voldoende zal zijn om conclusies te kunnen trekken over de vraag of en zo ja met welke middelen een aanval met CW heeft plaatsgevonden, is op dit moment nog ongewis. Hierover zal hopelijk spoedig meer duidelijkheid komen. Het onderzoek in één of meerdere speciaal daarvoor gecertificeerde laboratoria zal enige tijd vergen.

Nederlandse inzet en positiebepaling

Nederland bepleit een actieve inzet door de internationale gemeenschap. Het is van belang dat de feiten over de vermeende aanvallen zo snel mogelijk duidelijk worden. Nederland heeft hierover intensief politiek en diplomatiek contact. De uitkomsten van het VN-onderzoek dienen te worden afgewacht. Als blijkt dat chemische wapens zijn ingezet, zal dit gevolgen moeten hebben. Daarvoor is ook antwoord nodig op de schuldvraag. De regering acht de rol van de VN bij het bepalen van eventuele vervolgstappen van belang.

Inlichtingenpositie

De inlichtingendiensten AIVD en MIVD doen onderzoek naar de gebeurtenissen in Syrië en onderhouden nauwe contacten met relevante collegadiensten. Het beeld dat daaruit naar voren komt is dat er waarschijnlijk chemische wapens of andere neurotoxische stoffen zijn ingezet. Dit blijkt vooralsnog uit de beelden van de slachtoffers en de aangetroffen projectielen. Op dit moment heeft Nederland echter nog niet kunnen vaststellen wie deze wapens heeft ingezet.

Actieve diplomatie

Ter intensivering van de Nederlandse diplomatieke inspanningen ten aanzien van Syrië is ambassadeur Marcel Kurpershoek op 26 augustus jl. begonnen als Speciaal Gezant voor Syrië. Hij zal vanuit het consulaat-generaal in Istanbul contact onderhouden met Syrische oppositiegroepen en autoriteiten en collega-gezanten in de regio. Op die manier heeft Nederland extra oren en ogen ter plaatse.

Inzet Nederlandse patriots

De Nederlandse inzet van Patriots in het zuiden van Turkije dient ter bescherming van de bevolking en het grondgebied van NAVO-bondgenoot Turkije en beoogt bij te dragen aan de escalatie van de crisis langs de zuidoostelijke grenzen van het bondgenootschap. Zoals eerder met uw Kamer gedeeld, is deze inzet van defensieve aard en dient niet om een vliegverbod af te dwingen of om offensieve operaties te ondersteunen. Bij de uitzending van de Patrioteenheid is CBRN-materieel meegestuurd met het oog op de mogelijke inzet van chemische wapens.

Internationaal krachtenveld

EU

Tijdens de ingelaste Raad Buitenlandse Zaken over Egypte van 21 augustus jl. is tevens gesproken over het vermeende gebruik van chemische wapens in Syrië. Mede op verzoek van Nederland heeft Hoge Vertegenwoordiger Ashton in een verklaring onderstreept dat ieder gebruik van chemische wapens onaanvaardbaar is. Zij heeft opgeroepen

tot onmiddellijk en grondig onderzoek door de VN-onderzoeksmissie die op dit moment in Syrië is.

De situatie in Syrië zal onderwerp van gesprek zijn tijdens het Gymnich overleg op 6–7 september a.s.

VS

De VS heeft aangegeven over bewijs te beschikken dat chemische wapens zijn ingezet. Ook lijkt het in Amerikaanse optiek weinig twijfel dat het Syrische regime hiervoor verantwoordelijk is. De VS voert hierover intensief overleg met partners.

Rusland

Rusland en China hebben in de Veiligheidsraad een onderzoek door de VN-inspecteurs van de vermeende aanval in Damascus geblokkeerd zolang daarvoor geen instemming van de autoriteiten bestond. Later heeft Rusland Assad opgeroepen in te stemmen met het onderzoek. Rusland riep de internationale gemeenschap op 27 augustus op tot voorzichtigheid en respect voor internationaal recht en waarschuwde dat een militaire interventie catastrofale gevolgen voor de regio zou hebben.

Arabische Liga

De Arabische Liga vaardigde op 27 augustus – naar verluidt op initiatief van Saoedi-Arabië en Qatar – een statement uit waarin ook zij Assad verantwoordelijk houden voor een aanval met chemische wapens in Damascus op 21 augustus.

Regionale aspecten

Het conflict in Syrië heeft intussen gevolgen voor de gehele regio, variërend van enorme vluchtelingenstromen tot politieke of militaire betrokkenheid van landen of groeperingen. Iedere inzet van de internationale gemeenschap zal gevolgen hebben voor de buurlanden van Syrië en de staten die de strijd van afstand trachten te beïnvloeden of anderszins een belang in Syrië hebben. Ook bestaat een risico dat andere instabiele gebieden worden meegezogen en dat andere conflicten worden aangewakkerd of uitgebuit.

Het kabinet streeft ernaar dat deze gevolgen nauwgezet worden meegenomen in de afwegingen die worden gemaakt bij het bepalen van de inzet. Daarbij staan de belangen van onze partners in de regio alsook de veiligheid van Nederlanders in de regio, waaronder uitgezonden militairen en diplomaten, voorop.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans